

117
17

ΣΥΝ ΟΣΩΝ

Textuum, qui Diebus Solemnum Precum in
Ecclesijs proponuntur

BREVES HOMILIÆ

Anno 1666. Die 1. Solemn. Precum (17. Junij)

Concio 1.

Parasceve: Deut. 10. vers. 12. 13. appl. ad præsen-
tem diem & textum.

Textus Deut. 32. vers. 1. -- 7.

Exordij loco, dicatur summa & cohærentia
trium harum concionum ex Deut. 32. cap. Sic
Concione I. continetur summa capitæ, præcipuè hujus
canticæ, vers. 1. 2. 3. Conc. II. Enunciatur benevolentia Dei
erga hunc populum, v. 9. & seqq. & populi ingrati-
tudo. v. 15. Conc. III. Pœnæ, v. 23. & seqq. & excla-
matoria admonitio, v. 29.

Partes: I. Textus explicatio. II. Applicatio.

In I. Textus nimirum *Explicatio*, sciendum quod hoc ca-
pite contineatur Canticum Mosi, & quidem ultimum,
Dei jussu Israelitis exhibitum, (benedictio a. ejus legitur
capite seq.) Hujus a. canticæ Not. (A) *Occasio*, ex ca-
pite præcedenti, ubi iterum promittitur ingressus in
terram promissam, & progressus, v. 2. - 6. prædicatur
eorum apostasia, & hanc sequenturæ pœnæ, v. 16. - 18.
Hæc prædicat Deus per Mosen, atq; ut ea firmius in a-
nimis illorum hæreant, jussus est Moses ea *Cantico in-*

A cludere

cludere, quod omnes discerent, &c. vers. 19. seqq.

(B) *Exordium*, quod comparatum est ad excitandam (1) *Attentionem*, v. 1. *Audite cœli quæ loquor, audiat terra verba oris mei*; Ad cœlum & terram hæc verba diriguntur per quandam prosopopœiam, quæ in S. S. est usitata, ut rei indignitas magis exprimat, quod creaturæ irrationales, imò inanimæ promptam Deo obedientiam præstent, quam creaturæ rationales ipsi denegant. *Legatur & conferatur Deut. 4. vers. 25. Esa. 1. v. 2.*

(2.) *Benevolentiam*, v. 2. *Sillet ut pluvia doctrinæ meæ*; pulcherrima hæc est similitudo, quæ quidem fusè diduci potest, sed breviter, sensus hic est: quemadmodum pluvia plurimis minutis guttis defluens terram madefacit & irrigat, ita *Cantici* hujus plures sententiæ sapius repetitæ & cantatæ, corda israelitarum afficiunt, penetrant & molliunt, Conf. Esa. 55. v. 10. 11.

Quasi imber super herbam, & quasi stilla super gramina. Arenam, silicem & rupes non emollit imber, sed tantum terram, ex quâ herbæ & gramina crescunt: ita verbum Dei, quale est hoc *Canticum*, fructum facit in terra bonâ, nona. in petrâ, (h. e. in corde bono non a. obdurato) *did. ex Luc. 8 v. 6. & seqq.*

(C) *Propositio*: in quâ notanda venit

(1) *Dei Glorificatio*, v. 3. *Quia Nomen Domini invocabo*: h. e. Cantabo de invocando & colendo Deo, solo & vero Deo, cujus innumera in Nos sunt beneficia, leg. *Psal. III. v. 1. 2. &c.*

Date Gloriam Deo nostro. Huc in finem *Canticum* hocce suscipite & discite, ut solum illum verum Deum timeatis & extollatis, leg. *Psal. 95. v. 1. seqq.*

gesta est a angarastu Rayner
libri Glorificationis Generali Dictionario

119
523

(2) *Glorificationis ratio*, v. 4. ubi varia occurrunt Dei Epitheta, quod sit (a) *Petra*, ob immutabilitatem & constantiam in promissis, leg. Psal. 18. vers. 2. 3. (b) *cujus opus perfectum*, (h. e. opera, sing. pro plur. & quidem emphaticè, cum scopè in S. S. singularitate plus significetur quàm pluralitate, sic Psal. 9. v. 6. Joh. 1. v. 29) Perfecta ergo sunt omnia opera Dei, & irreprehensibilia, ut habent interpretes. LXX. vocant ἀληθινὰ, vera. (NB. Hæc diduci possunt ex opere Creationis, Redemptionis & Sanctificationis) (c) *Et omnes via ejus justæ*, (Hebr. *judicium*, h. e. cum judicio conjunctæ) per *vias Domini* h. l. intelligi possunt, tam actiones, consilia & opera Dei, sicut Psal. 25. v. 10. quàm sanctissima ejus præcepta & dogmata, prout Psal. 25. v. 4. & 67. v. 3. (d) *Deus verus*, (Hebr. *veritas*. LXX. vertunt *ᾠσός*, fidelis, leg. & Conf. 1. Cor. 10. vers. 13. (e.) *Et non iniquitas*, scilicet in eo est, h. e. absq; ulla iniquitate. Quia (f) *justus Et rectus*, imò ipsa justitia, 1. Cor. 1. v. 30. Conf. Psal. 119. v. 137.

(3) *Populi ingratitude*, (ob maxima beneficia ipsi declarata) v. 5. *corrupit (se) illi, non filij ejus, macula eorum generatio, prava Et perversa*. (Sic quidem ad verbum ex Hebr. vertendum esset;) quorum verborum nonnihil transpositorum hic est sensus: Generatio prava & perversa, quæ non est progenies ejus, in ignominiam suam corrupit (se) illi. De futura illorum defectione à Deo vero, hæc est querela omnia scientis Dei, quod scilicet non essent mansuri in Doctrina sanâ & vero Dei cultu; sed sicut solet generatio prava & adultera, corrumperentur, Conf. Esa. 1. 4. Matth. 12. v. 39.

ut non sint amplius filij, sed spurij, leg. Mal. i. vers. 6.

(4) *Exprobratio*, per apostrophem interrogatoriam, v. 6. *Numquid Jehovæ retribuitis istud, popule stulte & insipiens*: quæ querela repetitur v. 15. *Nonne ipse Pater tuus?* qui Te ex gratia in liberos & hæredes adoptavit, Rom. 8. v. 14. & seqq. Gal. 4. v. 6. 7. *qui possedit te*, h. e. tot signis & prodigijs manu validâ, & brachio extento, ex Ægypto, in populum peculij eduxit, leg. Deut. 5. v. 15. Psal. 95. v. 7. *Ipse fecit te*, magnum & gloriosum, imprimis ad imaginem suam, Gen. 1. v. 27. 28. Deinde promissione Messix, Gen. 3. v. 15. *Et præparavit te*, Legibus nimirum saluberrimis, & politiâ optimè constitutâ, Conf. Psal. 147. v. 19. 20.

(5) *Provocatio* (ad superiora tempora hæc beneficia probans) v. 5. *memento dierum seculi, intellige annos generationis &c.* Hisce verbis jubet Deus israelitas in memoriam sibi revocare res in Ecclesia gestas, præcipuè quæ in Genesi & Exodo continentur; ex quibus omnibus liquet, quantam eorum curam egerit Deus, & majorum illorum, quod considerat & extollit Psaltes, Psal. 147. v. 11. seqq.

I I. *Applicatio*, & quidem (A) ad *Israelitas*, quæ ex brevissima hacce explicatione liquidò patet.

(B) *Ad Nos*, quæ continet Doctrinas præsentim & Admonitiones, quas hic stalem indigitare lubet, pleniùs diducendas, & ad quamlibet Ecclesiam applicandas, à RR. Dnn. Concionatoribus. Eritq;

1. Cantico inclusit h. l. Moses, & quidem jussu divino Beneficia Dei erga israelitas, sic & Exod. 15. vers. 1. adæ, Et passim in S. S. præcipuè in Psalterio; Ergo talia can-

5
cantica *Deo* *amanda* & ediscenda; & quæ nostro tempore ex S. S. hausta, in Ecclesijs nostris præcitantur, præfertim hisce diebus ex Psalmis poenitentialibus; canenda sunt illa cum attentione & devotione. Voce sonora & dulci melodiâ alter alterum ad alacritatem excitet, ut monet Apostolus, Col. 3. vers. 16, 17. Conf. Deut. 31. v. 21.

2. Ingratitudinem & Apostasiam; Afflictiones & poenas judæorum cum præviderit & prædixerit Deus, Excitet nos ut excutiamus torporem & securitatem. *Videt n. cogitationes nostras à longè* Psal. 139. v. 2. conf. Deut. 31. 21. *Scrutatur corda*, Apoc. 2. 23 leg. Psal. 94. v. 8, 9. Syr. 16. v. 15. seqq. & 23. v. 25. - 29. (*did. per decal*) & add. Eccl. 12. v. 13. 14. & Epist. jud. v. 15.

3. Ex v. 1. Gravissima illa est contestatio, quando Deus homines præterit, quasi nullæ essent illis aures, & res mutas alloquitur, quibus quasi horrorem ineuteret, quod præterita tot ornati beneficijs, à Deo defecturi essent. Caveamus ergo à peccatis, (*did. dictis & exemplis.*) Ne videantur nobis hæcæ vilia. Alloquitur & hodiè Deus Elementa & creaturas irracionales, cum ejus permisso nobis nocent: revocemus ergo ad animum, non tantum horrenda illa Exempla, Gen. 7. v. 12. & 19. v. 24. Job. 1. v. 16. 19. 2. Reg. 2. v. 24. sed & illa quæ nostro hoc tempore fiunt. *did.*

4. Ex v. 2. Laus & efficacia verbi hinc patet, *did.* Nos a. demus operam sedulo, cum sciamus Deum gravissimè verbi sui contemptum punire, ne simus quasi rupes & silex, sed florida herba & virens gramen, uberem hic facientes fructum, ut vireamus & floreamus in æternum, Psal. 1. v. 3, & 16. v. 11. *Adm.*

5. Ex v. 3. Inter præcipuas cultus divini partes est No-

minis divini celebratio pro acceptis beneficijs, ut patet ex Psal. 34. v. 1. seqq. & passim in Psalterio, alijsq; S. S. locis. Præit h. l. Moses suo Exemplo, aliosq; hortatur ad idem faciendum, &c. Et cum sint Hi Dies non tantum Solemnibus precibus dicti, sed etiam Gratiarum actionibus & Dies Eucharistici nuncupati; ergo beneficiorum acceptorum memores, id faciamus corde, ore, opere: publicè - privatim: manè, vesperi: *did.*

6. Ex v. 4. ut alacriores simus ad hæc laudes Deo solvendas, & in omni adversitate ei fidendum, cogitemus, Quis sit Deus noster? nempe (1) PETRA, etiam ratione protectionis Psal. 18. v. 2. 3. 4. (2) operis perfecti auctor, sicut ipse perfectus est, Matth. 5. v. 48. (*did. ex textus expl. & ex quolibet Epitheto hauriatur Doctrina & Admonitio præsentis rerum statui accommoda.*)

7. Ex v. 5. 6. 7. Si effugere velimus, (volumus autem) omne malum, præcipuè imminenti pericula; fugiamus vitia abominanda, de quibus v. 5. ingritudinem detestandam, de quâ v. 6. & oblivionem culpandam, v. 7. (*quæ omnia fusius did. ex text. expl. & applicentur; & concl. verbis Deut. 10. v. 12. 13.*)

Concio 2.

Parasc. Psal. 99. v. 5. appl. ad Diem præsentem, & textum.

Textus Deut. 32. v. 1-15. v. 32.

Exordij loco, connectetur textus præcedens; idq; brevissimis verbis, cum hocce, qui specialius Dei Beneficia erga populum israeliticum enumerat, & ingritudinem eorum perstringit.

Partes; 1. Textus Explicatio; 11. Applicatio.

In 1. Ergo Notand. (A) Beneficia Dei maxima in populum istum

123.
54

istū collata; quorū (1) hic indigitatur: *in populum adoptio*,
v. 9. & 10. *Pars enim Jehovahæ populus ejus*, hanc n.
partem seu portionem ipse elegit; & quemadmodum sua
cuiq; fors vel portio, quam in hæreditate obtinet, grata
est; ita & populus israheliticus manens in mandatis Do-
mini, Deo charus fuit, *Jacob fors hæreditatis ejus*,
(in hebr. *funiculus hæreditatis*, h. e. hæreditas
ejus; quia funiculis dividebatur hæreditas) verba hæchu-
jus versiculi posteriora, priora explicant, q. d. quid mi-
rum, quod Deus expulsis reliquis gentibus, terram & pa-
triam illarum, populo israhelitico dederit, cum ei ita sit
charus atq; portio hæreditatis, *legatur liber Iosua*, & Conf.
Deut. 31. v. 3. Psal. 69. v. 38. Esa. 54. v. 3.

v. 10. *invenit eum in terra deserti*, post exitum
scilicet ex Ægypto, *in vastitate ululatus*, h. e. ubi u-
lularunt bestię ob defectum cibi. *Circumduxit eas*,
de uno loco in alterum, *leg. Exod. 16.* 17.* & 18.**

(2) *Legis promulgatio*, v. 10. *intelligere eum fecit*,
nempe beneficio legis per Moysen datæ, quæ triplex fu-
it, *Moralis, Ceremonialis & Forensis*, *leg. Exod. 20.* 21.**
22. 23.**

(3) *Conservatio*, & quidem accuratissima (a) *ut pupillam*
v. 10. Pupilla in S. S. notat rem pretiosissimam, sum-
moq; studio custodiendam, *ut patet ex Psal. 17. v. 8. prov.*
7. v. 2. Zach. 2. v. 8. Sic custoditi sunt israhelitæ: quod
liquet ex tota illorum Historia.

(b) *Sicut aquila*, &c. v. 11, significatur hæc simi-
litudine singularis Dei amor & cura, quâ Deus israhelitas
est complexus: quemadmodum enim Aquila pullos suos,
non unguibus ut ceteræ aves, sed alis & humeris portat,
& tam

quædam
quædam
78

quædam
78

& tam sublimes vehit, se quasi interponens, ut ab omni teli ictu & avibus rapacibus sint tuti atq; immunes: ita quoq; Deus sese in nube, inter castra Israelitarum & Ægyptios interposuit; ab injurijs defendit, fovit, aluit; mores eorum toleravit, tentavit, ut volare discerent, h. e. in eum credere. Prout hæc, *Exod. Lev. Num. & Deut.* legenti obvia sunt.

v. 12. *Dominus solus deduxit eum*, h. e. ipse *Iehovah* precedebat eos, interdum in columna nubis, ut deduceret eos per viam, noctu v. in columna ignis ut luceret eis, ut ambularent die & noctu, ut expressis verbis docetur *Exod. 13.*

v. 21. *Et non adjuvit eum Deus alienus*, siquidem alius non est agnoscendus, *1. Reg. 8. v. 60. Esa. 45. v. 5.*

(4) *Sustentatio*, v. 13. *Constituit eum super excelsa terra*, situm & bonitatem terræ sanctæ indigitat. quod indicant verba sequentia, (*Conf. Gen. 42. 2. de terra situ*) ut comederent fructus agrî, quibus abundavit terra ista. *Et fecit ut sugeret mel è petrâ*, possunt hæc verba intelligi vel simpliciter & secundum literam, cum magna ibi fuerit copia apum, etiam in rupibus mellificantium; ex quibus rupibus assatim mel effluxit, ut concluditur ex *1. Sam. 14. v. 26.* vel figuratè, pro quavis re dulci & delicatâ, sic Deus sæpius Israelitis pollicebatur terram fluentem melle & lacte, *Conf. Psal. 81. v. 17.* idem censendum *de oleo è silice Petra*, (h. e. è petra durissimâ) cum olivæ gaudeant locis sterilibus & petrosis, & fuerit aliàs in terra ista oleum in summâ abundantia, *leg. cap. seq. v. 24.*

v. 14. *Butyrum bovis & lac pecudis; &c.* Quæ versiculo hocce enumerantur, notant delicias, & copiam rerum

2071 hē modico & totū... II
rerum omnium, quæ in delicijs habebantur apud Judæos, quarum nulla esset penuria in terrâ istâ promissâ, sed abundantia. *Per sanguinem uva* intelligitur vinum rubrum, quod color sanguinem refert, vel merum, cui nihil est admixtum, conf. Gen. 49. v. 11.

(B.) *Ingratitudo*, & supina populi Israelitici securitas, v. 15. Pro beneficijs maximis, maximas rependerent gratias, & quasi toti in gratiarum actiones solverentur, intromissi nimirum in terram, in quâ omnium bonorum temporalium erat satietas. Verum conqueritur Deus de summa eorum ingratitude, dicens:

Et impinguatus est Israel Et incalcitravit. Haud secus atq; equus vel taurus benè saginatus, (cui non est intellectus, Psal. 32. 9.) *impinguatus es, inerasatus es, operuisti,* (apostrophe per mutationem personæ, indigitat rei indignitatem,) & norant hæc verba non tantum obesum & probè saginatum, equi vel bovis adinstar; item eum qui operuit h. e. tantam pinguedinem vel crassitiem contraxit, ut præ pingvedine cor vel animus qui quasi suffocatus est, nihil intelligat; sed etiam in genere, omnem prospero rerum statu gaudentem & virentem, ac præcipuè divitem & potentem, conf. Psal. 17. v. 10. *Et 22. vers. 13.* *Dereliquit Deum qui fecit eum,* despexit & quasi depressit dignitatē ejus, à quo creatus, conservatus, sustentatus; ad Deos alienos recedendo: *Et despexit Petram salutis suæ,* h. e. Deum & salvatorem, à quo salus tam temporanea quam æterna dependet firmissimè, ob quam stabilitatem Deus dicitur, *Petra, sicut* *Et Psal. 31. v. 4. Et 42. v. 10.*

B

II: Ap-

II: Applicatio; & quidem ad Nos.

1. Legenda sunt hæc & notanda non tantum ut hystorica, solum populo Israelitico applicanda, sed etiam & quidem primario nobis in doct. adm. & emendationem, *leg. 1. Cor. 10. presertim v. 11. &c*

2. Ex v. 9. Consideremus quod & *Nos portio Domini & populus ejus*, quibus immensa beneficia sunt declarata, quorum primarium est lux verbi divini, *Psal. 95. 7. item 147. v. 19. Quod quale sit donum, leg. Psal. 19. vers. 11. seqq. & 119. v. 103. Quid Patres & Antecessores nostri? idololatrarum; quorum conditio exprimitur Eph. 2. 19. seqq. Consideremus quæso hoc beneficium & simus grati, did. ex Eph. 5. v. 8, 9.*

3. Ex v. 10. *Invenit & Nos Deus in terrâ desertis* did. ex hist. Suecana.

4. Ex v. 10. 11. 12. Hæ similitudines ductæ à pupilla oculi & aquila probè intellectæ, singulare sunt documentum misericordiæ divinæ erga Nos, quo scilicet amore nos complectatur, quomodo foveat ac defendat, *add. dicta & exempla, etiam ex experientia.*

5. Ex v. 13. 14. Licet in tam feraci non vivamus territorio, atq; est terra Chanaan, attamen mirabiliter nos sustentavit Deus, *did. ex Psal. 65. v. 10. seq. & 104. 14. seq. quod a. interdum immitrat annonæ caritatem, est saltem domus patris, ut scilicet excitemur ad preces, gratiarum actiones & tolerantiam: did.*

6. Ex v. 15. Quomodo n. luxurient animi rebus plerumq; secundis, patet ex h. l. ut & *Ier. 5. v. 1. & seq. item quotid. experientia. Cavendum ergo maximo pereneabutamur bonis, nobis à Deo clementer concessis*

cessis

cessis, verum cognoscamus quæ & qualia sint; fugiamus ingratitude; (Notandæ pœnæ & minæ v. 22. seq. in Conc. seq.) & simus grati, & sonet semper in aure nostrâ, in ore, & corde illud, à quo cœpimus, ex Psal. 99. v. 5.

Concio 3.

Parasc. Psal. 48. v. 11. appl. ad text. & add. ex ep. ad Hebr. cap. 10. v. 21.

Text. Deut. 32. v. 23-29.

Exord. Jer. 8. v. 4. 5. 6. 7.

Partes: I. *Textus Explicatio*: II. *Applicatio*:

In I. Notanda venit (A) *Pœnarum denunciatio*, quibus populi defectionem vindicaturus erat Deus. Et quidem (a) *in Genere*, v. 23. *Congregabo* (in Hebr. consumam, sed LXX. *συνάξω*) *in eos omnia mala*, q. d. non relinquam ullum malum, quod non adducam super eos (de malo pœnæ hæc intelligenda sunt sicut & illud Amos 3. 6.) *Sagittas meas consumam in eos*. Sagitta h. l. notat periculum & malum subito irruens, calamitatesq; magnas & improvisas, conf. v. 42. Job. 6. v. 4. Psal. 38. v. 3. Zach. 9. v. 14. & Thren. 3. 13.

(B) *In specie* enumerantur ista mala: & sunt (a) *fames* v. 24. *Consumentur* (Hebr. adurentur & q. absumentur) *fame*. (b) *morbi*, *comedentur agritudine calidâ* (Hebr. prunâ, h. e. caumate, inflammatione & morbo ardente) & *succisione amara*, h. e. peste amarissimâ sive morbo exitiali, qui citò enecat lue amarâ & dirâ, quam causatur aer corruptus. Leg. 2. Sam. 24. v. 15. (C)

Bestia, dentem (sing. pro plur. vid. supra conc. i. v. 4.) *bestiarum immitiam, &c.* trucia, rapacia & venenata animalia intelligit, conf. Num. 21. v. 6, Jer. 15. v. 3.

(d) *Bellum v. 25. Foris orbabit gladius, &c.* de hac clade & cæteris, quas populo Israelitico committatur Deus, ni pœnitentiam egerint, legantur historiarum & afflictiones istius populi, *ex libb. iudicum, Samuelis & Regum.*

(v) *In summa, v. 26. Dixissem, (h. e. in ira mea dicere decrevissem, jagh wille säsa) ubinam sunt? (juxta text: Hebr. & vers. LXX. legendum erit, dispergam eos & q. in extremitatem & angulum detrudam, ad incitas redigam) Cessare faciam &c.* sensus integer est: cum Israelitæ recedendo ad Deos alienos memoriam mei penitus abiecerint, statuissem quidem & ego illos à me penitus in locum orbis remotissimum abigere, ut ferme deletatur omnis eorum memoria.

(d) q. *Mitigatio: v. 27. nisi iram inimici &c.* h. e. ni efferantur eorum hostes, adscribentes Israelitarum deletionem non Deo contemptum sui iuste vindicanti, sed suæ potentia.

v. 28. *Gens n. absq. consilio* (juxta Hebr. *periens consilij*, h. e. perditum consilij & inconsulta) *nec est in illis intelligentia*, non n. perspiciant, Deum quidem propter peccata punire populum suum; nihilominus promptum esse ad declarandam misericordiam suam erga eundem pœnitentem, *conf. v. 36. & 43.*

(B) *Exclamatoria admonitio; v. 29; utinam sapientes essent, &c.* applicari potest tum ad imprudentes Israelitarum hostes

13

hostes, conf. v. 39. 40. 41. 42. tum etiam ad Israelitas qui gravia passi, merito secum reputarent, tantas clades, non hostium potentiae acceptas esse ferendas, sed suae malitiae & in peccatis obdurationi, quam inultam non sinit Deus: idem quoque misericors manet erga poenitentes; conf. v. 43. & Esa. 59. v. 1. 2.

II. *Applicatio* & quidem ad Nos, quoad Doctrinas, quae hic saltem indigitantur.

1. Ex v. 23. liquet ex poenarum denunciatione, quam aversetur Deus peccatum, & sinit hominum salutem, *add. Dicta, Gen. 2. 17. § 18. 17. etc. item exempla.*

2. Ex v. 24. 25. did. ex textibus poenitentialibus superiorum annorum.

3. Ex v. 26. patet undè tot vicissitudines? *did.*

4. Ex v. 27. 28. Commune est cacoethes, quod esferantur homines rebus secundis, nec ipsum Deum timeant, *add. dicta & exempla.*

5. Ex v. 26. Immensa est Dei bonitas erga Nos in declarandis beneficijs; magna clementia ejus in denunciandis poenis, ut respiscamus: infinita misericordia in recipiendis poenitentibus; *did.*

Die II. Solemnium precum, (13. Julij)

Concio 1.

Parasc. Psal. 65. v. 2-5. appl. ad diem praesentem
& Textum.

Textus. Mich. 6. v. 3. 4. 5.

EXordij loco, Deut. 5. v. 15. *item dicatur brevis*
ter summa & cohaerentia trium hujus diei textuum;

B 3

in

for sigla shall i foyt Romae etc.

57

Handwritten notes in the right margin:
F...
P...
M...
p...
m...
v...

in 1. revocantur Israelitis in memoriam Dei beneficia;
 in 2. hypocriticus illorum cultus reprehenditur, & ve-
 rus ostenditur. in 3. deprædicatur benignus Dei animus
 erga afflictos & pœnitentes.

Partes: I. *Textus Explicatio*; II. *Applicatio*:

In 1. Notabitur A. *De Auctore* seu scriptore, Prophe-
 ta *Micha*, qui vixit eodem ferè tempore, quo *Esaias* in
 Regno Judæ, & *Oseas* atq; *Amos* in Regno Israelis do-
 cuerunt: circa A. M. 3240. ducentis circiter annis post
 prophetam *Micha*, de quo 1. Reg 22. v. 8. agitur.

B. *De Prophetia Summa*, sic Cap. 1. & 2. concionatur
 Micha contra Regnum Juda & Israel, exaggerans eo-
 rum peccata, & denuncians promeritas pœnas. Cap.
 3. taxat Magistratus injustitiam & vanitatem Pseudo-
 prophetarum. Cap. 4. & 5. Solatur contristatos, quos
 insuper de misericordia Dei & adventu Christi instru-
 it. Cap. hoc 6. repetit comminationes, & cap. 7. pro-
 pœtia quædam de pœnitentiâ, præsertim consolatione con-
 cludit.

C. *De Textu prælecto*, cujus observau. (a) *Exordium*
 præcedens, & quidem valdè patheticum; quia (1) ver-
 ba sunt ipsius Dei, v. 1. (2) directa ad montes & colles,
 v. 1. 2. per montes & colles licet intelligi possint ma-
 gistratus & primates, potior tamen est sententia, quod
 per quandam prosopopœiam jubeat Deus Prophetam
 alloqui ipsos montes & colles, *vid. conc. 1. diei primi*,
ex Deut. 32. v. 1. pag. 2.

(B) *Disceptatio*, quæ hic proponitur (1) *καθ' ἄγριον*
 idq; Rhetoricâ interrogatione, quod nunquam eos læ-
 serit: v. 3. *Quid feci tibi, popule mi?* quod scilicet

tam

Balak: &c. leg. hist. hæc præclara, quæ Beneficium Dei maximum enarrat, *Num. 22. * & 23. * A Sittim:* ubi tam spirituali quàm corporali scortatione se fada- vit populus, quem tamen pænitentem, Deus in grati- am recepit, *ut legere est Num. 25* usq; ad Gilgal:* quid a. ibi contigerit, *leg. Jos. 5. v. 8. 9. & seq.*

(γ) *Exhortatio, v. 5. popule mi, recordare obsecro;* item, *ad sciendum justitias Jehovæ,* (h. e. justè facta Jehovæ) utpote victorias de inimicis tuis. *Leg. Num. 31. v. 1-11. Deut. 3. v. 1-11.* Horum a. omnium me- mores Israelitæ, meritò sibi invicem gratularentur, *Ex Deut. 33. v. ult. & Beneficia Dei depradicarent, ex Psal. 145. v. 1. & seq.*

11. *Applicatio, & quidem ad Nos.*

1. *Ex A. & B.* Quod omni tempore miserit Deus docentes in Ecclesia, est quod pro singulari Dei do- no & beneficio reputemus; *Leg. Jer. 7. v. 25. Mat: 23. v. 34. Eph. 4. v. 11. Conf. Esa. 3. v. 2,* quæ scilicet sit calamitas prophetis carere: *Did.*

2. Verba Prophetarum & concionatorum non sunt hominis sed ipsius Dei; patet ex *v. 2. & exordijs o- mnium ferè prophetarum, Leg. 2. Pet. 1. v. 19. 20. 21. &c.*

3. *Ex v. 3.* Refractorium & ad idololatriam procli- vem populum vocat Deus blandis verbis *populum suum.* Sic Judam proditorem nominat *Salvator Amicum suum,* *Matth. 26. v. 50.* Hæc ergo esset fortissima catena, quâ nos Deo ligaremur & obligaremur. *Did. de amo-*

17

re Dei erga Nos, & reciproco amore nostro erga Deum, in quantum fert imbecillitas nostra.

4. Ex v. 4. Fuit aliquando ergastulum & domus servitutis etiam Patria nostra: (Hic notanda sunt variae vicissitudines tam in Ecclesiasticis quam Politicis) o quantum Dei beneficium, quod ex hac servitute liberati, exercitio Religionis gaudeamus libero, & politia tranquilla! &c.

5. Ex v. 5. Quid contra nos olim consulerint hostes nostri infensissimi, & quid etiamnum consulant, recordemur, quaeso, & nos. *Did. ex textus expl. addatur votum: et concludatur dicto, quo captum est, ex Psal. 68. v. 2. 3. 4. 5.*

Conc. 2.

Parasceve, Syr. 1. vers. 35. seq. appl.

Textus Mich. 6. v. 6. 7. 8.

Exord. Esa. 2. v. 11. seqq. expl. & appl.

Partes I. Textus Explicatio: II. Applicatio.

In 1. Notanda venit A. *Occasio*, & quidem ex exhortatione, de qua v. 5. in Expl. pag. 16.

B. *Hypocritica populi interrogatio*: 1. *in Genere*, v. 6. *in quo praeveniam Jehovah?* i. e. qua re reddam mihi Deum propitium, antequam puniat? q. d. qua ratione eum placabimus? aut quo munere veniemus in conspectum ejus? Hinc pergunt interrogando 2. *in specie*: *curvabo me Deo excelso?* h. e. an reddam mihi Numen propitium, si cervice incurva, facie scilicet in terram prostrata, (ut mos erat & adhuc est orientalibus) cultum ei externum exhibuerim? *Num praeveniam eum holocaustis & vitulis anniculis?* nimirum muneribus

C

talibus

Mentio et Ebra

*Hand phalung
my i fent mylla
after syra B:
eag ar mit af
Wavens hony
fo, os after
gad das talg
os fup myn
Cist lil opas
Lambars os
Zirkus blof*

talibus eum placabo, qualia per Moſen ſibi offerri juſſit?

v. 7. *Nunquid volet Jehovah millia arietum, aut decem millia torrentium olei?* q. d. ſi prima non ſufficiant, quia maximus eſt, & maximis placandus erit muneribus, quæ ut ipſi exhibeantur, ſedulam dabimus operam. (Not. (a) eſſe hic hyperbolen, quæ hypocritarum ſtudium in verbis externis eleganter exprimit. (b.) Verba hæc in verſionibus ferè omnibus ita proponi, quaſi eſſent verba prophetæ, volentis hac interrogatione vim negativam habente, reprimere hypocriticam populi oblationem, v. 6. promiſſam; Verum textus orig. & imple contextus oſtendunt verba eſſe populi, qui tanquam per gradus promptitudinem ſuam, ſed hypocriticam, in placando Deo, declarare voluit; ſequitur enim) *Numquid dabo primogenitum meum, pro prævaricatione mea?* q. d. ſi animalia irrationalia, aliæq; res pretioſæ, peccatum expiare, & Deum placare nequeant, dabo ne quod majus eſt, primogenitum? &c. Hæc & præcedentia effutiverunt pleriq; (ex prævaricante & ingrato populo, qui à Propheta propter peccatum graviter corripiebantur) hypocriticè: ut patet ex ſcriptis omnium Prophetarum. quidam a. *Thraſonicè*, inſtar Agagi, de quo 1. Sam. 15. v. 32. quidam v. *mimicè*, h. e. ad imitationem ethnico- rum, quos etiam ſecutus eſt Ahas, de quo, 2. Paral. 28. verſ. 3. Conf. 1. Reg. 11. verſ. 5. 6. 7. & 2. Reg. 23. v. 13.

C. *Reprehenſoria Prophetæ Reſponſo.* Qua ipſis ob oculos ponit ſummam illorum ingratitude, nimirum in promiſſione cultus hypocritici & intermiſſione cultus Deo debiti

v. 8. *Indicavit tibi Deus, vel indicatum tibi eſt à Deo, per Moſen & Prophetas: ô Homo hypocrita, qui beneficijs*

maximis à Deo affectus es, *Quid bonum sit?* (quod offeras scilicet, Respondet ad hoc *Augustinus*: offer te ipsum: quid n. quærit Deus à te nisi te, ipse quærit te à te, quia te perdideras in te.) *Et quid Jehovah requirit à te.* non quæ tu ultrò & animo hypocritico obtulisti, (v. 6. 7.) Conf. 1. Sam. 15. v. 22. Esa. 1. v. 10.-15. *Utiq.* h. e. nihil aliud nisi, *facere iudicium, diligere misericordiam, Et humiliare te ad ambulandum cum Deo tuo.* in brevi hac descriptione continentur opera primæ & secundæ tabulæ Decalogi, quæ etiam requirit Dominus *fidem* in Deum, *Dilectionem* in proximum, & veram animi *humilitatem ac patientiam* in adversis: *Facere iudicium* quid est nisi neminem lædere, & suum cujque tribuere, quod quidem inculcarunt sapientiores ethnici, sed plenius explicatum est in lege Dei & Prophetis, leg. Matth. 7. v. 12. Hinc in nostris versionibus, (Germ Svec. & Finn non.) redditur hæc sententia, per *verbum Dei diligere seu servare.* *Diligere misericordiam* est mutuis officijs & beneficijs quasi certare, leg. Rom. 12. v. 9.-21. *Humiliter cum Deo ambulare*, nihil aliud est, quam Deum semper & ubiq; præsentem credere, revereri, & timere, undè humiliatio: Non n. potest quis nisi cum præsentem ambulare, hinc natum nobile hoc encomium Patrum: Cum Deo ambularunt Enoch, Noah, Abraham &c. vid. Text. orig. Gen. 5. v. 22. & Conf. Gen. 24. v. 40.

II. Ex priori, Explicatione scilicet, appositè sequitur *Applicatio*, & quidem ex occasione v. 5; ubi monemur recordari vel recordatione quasi conferre *beneficia*, quæ sula

138

20. cepimus, & gratitudinem, quam rependimus: illa sunt mementa, hæc est langvida & hypocritica. Proinde, petendum illud Deut. 32. vers. 6. Recordemur ergo

1. Ex v. 6. & 7. Hypocrisim fugere, est n. peccatum grave & proles Diaboli, leg. prov. 6. v. 18. & 26. v. 25. Syr. 27. vers. 26. 27. & did. quàm abominabilis sit Deo, in cultu divino, in precibus, in laudibus ei dicendis, vid. Matth. 15. v. 7, 8. & cap. 23. *

2. Humilimo gestui in cultu divino studere: is enim non improbatur; sed à Deo mandatur, Psal. 95. v. 6. et datum est homini à Deo non tantum os, lingua, guttur, &c. sed & genu flexile, did. Exempla humilianrium sese coram Deo prostant Sanctorum, imò ipsius Christi, did. verùm absit longissimè opinio meriti.

3. Ex v. 5. & 6. Facultatibus nostris non parcere, ubi requirit Glòria Dei, leg. Prov. 3. v. 9. 10. Syr. 35. v. 14. 15. Sed illis nihil tribuere. did.

4. Ex v. 6. Grates Deo solvere, quod sciamus lytron periosissimum & sufficientissimum solutum esse pro peccatis nostris, 1. Cor. 1. v. 30: 1. Joh. 1. v. 7. & 2. vers.

2. Horreamus ergo abominationes gentilium, 2. Chron. 28. v. 3. & in luce ambulemus, Matth. 5. v. 14. 15. 16. 1. Pet. 2. v. 12. Did.

5. Ex vers. 8. Fluunt Doctrina & admonitiones multæ & insignes præsentis rerum statui accommodandæ, quæ notatâ istius versiculi explicatione, facilimo negotio erui & diduci possunt.

Conc. 3.

Parasc. Psal. 145. v. 8. 9. appl. ad Diem & textum.
Text. Mich. 7. vers. 18, 19. 20.

Exordij

*Admollens
in sanguine auro
Sicut auro in sanguine
Sicut auro in sanguine
in auro in sanguine*

21
Exordij loco, repetatur quod dict. est initio Conc. 1.
pag. 14. vel recitetur Historia Gen. 12. v. 1-7. & appl.

Partes: 1. Textus Explicatio: 11. Applicatio.

In 1. Textus nimirum explicatione Not. quod Propo-
sitâ querelâ de piorum paucitate & perversorum impie-
tate, v. 1-6. additâ quoq; Consolatione, omnem diffiden-
tiam tollente, & liberationem certissimam promitten-
te, v. 7-17. tandem prophetiam concludit præclarâ hac
ce *de Soloyia*, quâ Dei misericordiam maximopere ex-
tollit, (A) *In Geneve*, Dei Naturam quasi describendo,
& quid factum sit prioribus temporibus, indicando, v.

18. *Quis Deus sicut Tu?* cum admiratione recor-
datur propheta eorum, quæ prius gesta sunt, item quæ
hâc prophetiâ recensuit. (*ubi iterum interrogatio habet vim
negandi*) *tollens (condonans) iniquitatem, conf. Psal. 32*

v. 1. 2. *Et auferens pravaricationem* (juxta text. o-
rig. *transiens pravaricationem*: metaph. ducta ab ijs, qui
transcuentes dissimulant te aliquem videre, vel quid ab
eo geratur, quasi ei connivendo.) *reliquiarum hæredi-
tatis tuæ. leg. 1. Sam. 26. v. 19. Psal. 2. v. 8. Et vid. expl.
v. 9. cap. 32. Deut. pag. 7. & insuper notetur, ut evidenti-
or sit similitudo, quod hæreditaria bona Judæis multo gra-
tiora fuerint quàm alia: non n. facile ex sedibus suis &
tribubus migrabant; & quod hæreditate à majoribus
acceperunt, sibi omninò divinitus datum credebant,
leg. 1. Reg. 21. v. 3. de vinea Naboth. Non retinet
(mutatio persona emphasim inducit) *in seculum iram suam,
quoniam diligit misericordiam.* (Hebr. *voluit benignita-
tem*) *add. Dicta Et Exempla è S. S.**

(B) *In Specie*, eandem benignitatem adhuc speran-
do.

137-1
612-1
Dicitur de: tal
in Abraham
f. de Epistola
Christo: vide
in de obed
antia Abra
my.

do. v. 19. *Revertetur*, (*reverti* dicitur Deus, ubi idem iterum agit, ut Psal. 6. v. 5. *item*, ubi missâ irâ suâ gratiam & misericordiam declarat, sic Zach. i. vers. 3.) *Et miserebitur nostri*. Emphatica est h. l. vox Hebræa *Rechem*, cui respondet in N. T. vox Græca *σπλάγχνα* & notat utraq; propriè viscera majora, vitaliaq; membra interiora, item vulvam, quæ foetum inclusum fovet, atq; ita *metaphoricè*, blandissimam misericordiam divinam, quâ Deus in afflictionibus nostris commovetur, & curâ plus quàm maternâ, nos fovet, *leg. Ier. 31. v. 20. Luc. 1. v. 78. subjiciet iniquitates nostras*, h. e. pessundabit & conculcabit. vox n. hebræa conculcationem & dominium notat.) *Et projiciet* (Hebr. *projicies*, vel *projecturus es*, ô Clementissime Pater, ut Te tuâ promissione fretus alloquar. (*Iterum mutatur persona.*) *in profunda maris*, ut scilicet nunquam veniant in conspectum tuum, (*did. similisudo.*) *omnia peccata nostra*, (Hebr. *eorum*, h. e. omnium verè pœnitentium) quod patet exemplo Adami, Noachi, Lothi, Davidis, &c.

v. 20. *Dabis veritatem*, *Et c.* h. e. præstabis fidem, vel quod pollicitus es sanctis Patriarchis, & quidem jure jurando, *leg. Gen. 22. v. 16. 17. 18. Et 26. v. 3. Deut. 7. v. 8. Et 29. v. 13. Psal. 89. v. 36. 50. vocat a. promissiones Dei veritatem*, quod certissimè eveniant; *misericordiam* autem, quod ex gratiâ fiant.

II. *Applicatio* facilis est, tam ad *Judaos*, observatâ eorum historiâ, & hac brevi analysi, quàm ad *Nos*. notatâ iterum hac textus explicatione, & consideratâ res

23
ram facie, non tantum temporibus priscis, sed etiam
modernis: quod quoque quilibet cordatus sibi in indivi-
duo applicare potest. *Did.*

Die III. Solenn. precum. (die 10. Aug.)

Concio 1.

Parasceve, Mich. 7. v. 7. 8. 9. expl. & appl.

Text. Psal. 3, Totus.

Exord. ducitur à Titulo, qui indicat occasionem
Psalmi. *Canticum Davidis*, (ut pleriq; vertunt par-
tic. Hebræam *per Genit.* sed fortè commodius *per Dativ.*
Canticum Davidi, scilicet à S. S. inspiratum. sic vertunt
& LXX. *τὸ δαυιδ.* *Cum fugeret &c. leg. Hist. 2. Sam.*
15. sed summam, & Not. quod David in hoc, ut in multis*
alijs Psalmis, typum gesserit Salvatoris.

Partes: I. Textus Explicatio: II. Applicatio.

In I. occurrit A. *Davidis querela*, v. 1. & 2. *Jehovah*,
primâ fronte Nomen Dei ponit, ostendendo quâ ani-
mi confidentiâ Deum compellet, juxta illud Prov. 18.
v. 10. *Particula Ah* in versionibus nostris additur ex in-
dole lingv. *Quàm*, vox est vehementiæ & admira-
tionis, in Græc. est *τι*, ubi quasi rimatur causam cur
tot concurrant hostes? *multi* (vi vocis, tanquam agmi-
natim advolantes) *hostes mei*, tribulatores, angustia-
tores, oppressores. *multi* (quàm multi, ter n. repetenda
erit hæc vox quàm) *insurgunt adversum me.* *Surgere*
decebat filium, consiliarium, aulicos, subditos, h. e.
parere

parere & morigerari Patri, Regi, Domino; sed *insurgunt*.

v. 2. *Multi*, vocab. *multi* ter positum, describit omnes Davidis hostes tam *exteros*, Philistæos Ammonitas, Moabitas, &c. quàm *Aulicos* ministros, Achitophalem, cum suo exercitu, 2. Sam. 17. v. 1. *Subditos*, Amasam, cum suis, 2. Sam. 17. v. 25. Simei calumniatorem, 2. Sam. 16. v. 5. seqq. inò ipsum *Filium* cum suis satellitibus & subditis, 2. Sam. 15. v. 13. *Dicunt*, non tantum cogitant, sed etiam audacter nimis dicunt, ut patet ex locis jam citatis.

De anima mea, i. e. de me. Per Synech. *Non salus ei in Deo*. h. e. derelictus est à Deo, & nullum ei expectandum auxilium à Deo. Hæc eadem threnodia repetitur Psal. 42. v. 11. & 71. v. 11. *Selab*, particula aliàs *δουροτρος*, attentionem notat.

B. *Davidis in Deum fiducia*. v. 3. *Tu a. Domine*, q. d. fateor, si vim & potentiam hostium aspexero, & peccatorum meorum, minarumq; propheticarum, 2. Sam. 12. v. 9. 10. recordatus fuero, quod non ineptè hæc dicant adversarij mei; sed *Tu Domine*, qui spiritum patientiæ hæcenus dedisti, suspiria mea suscepisti, &c. leg. 2. Sam. 12. v. 13. & 15. v. 25. 26. *Clypeus es pro me*, h. e. defensor & protector. *conf. Psal. 118. v. 8. Gloria mea* h. e. glorificator, amissum honorem & pristinam dignitatem restituens, (*prout habent versiones nostræ*) & *exaltans caput meum*, i. e. tristem & præ dolore dejectum, lætum & victoriosum reddens. David enim urbe exiens caput velabat. 2. Sam. 15. v. 30. Regiæ a dignitati restitutus, caput elevabat; (*conf. de hac locutione*, 2. Reg. 25. v. 27. *Psal. 110. v. 7.*

v. 4. *Voce mea ad Jehovam clamō*, h. e. corde & ore, quia corde suspirare est etiam clamare, *leg. Exod. 14. v. 15.* (aliàs *voce clamare* est pleonasmus) *Et exaudivit me de monte sancto suo.* Potest h. l. intelligi tam arca fœderis, in monte Sion posita, ex quâ se responsurum promisit Deus; quam cœlestis Dei habitatio, *conf. Psal. 99. v. 9. & 121. v. 1.* *Selah, q. d.* ô rem Deo acceptam, cum fiducia ipsum invocare!

v. 5. *Ego recumbo, dormio, evigilo,* quasi in sinu Dei mei, quod indicant verba seqq. quàm negotiosi fuerunt hostes, præcipuè Achitophel, *leg. 2. Sam. 17. vers. 1. 23.* David verò in Domino securus.

v. 6. *Non timeo, &c.* eadem fiducia ex eodem fonte profiliens, sicut & *Psal. 27. v. 1. 2. 3.*

C. *Precatio devota:* v. 7. *Surge Jehovab,* quia fiducia de promptissimo Dei auxilio, non excludit, sed includit preces, & quidem devotas; ideò orat David, idq; appositè. Contra eum *insurgunt* hostes; hinc *אַרְגָּוּ וַיַּעֲדָם* ipsum Deum alloquitur, quem *surgere*, h. e. *in auxilium properare* rogat: sic *Psal. 44. v. 27.* *Serva me Deus mi,* verba sunt confidentis animi, & auxilium omninò sibi promittentis, hinc dicit Jehovah, *Deus mi, Percussisti,* h. e. *percuties*, præter. pro fut. propter certitudinem. *Omnes inimicos meos in maxillâ.* ignominiosè & ex contemptu *in maxillâ percussii* solent vilia mancipia & homines imbelles, quasi qui indigni sunt, in quos gladius stringatur, *conf. Mich. 5. v. 1. Thren. 3. v. 30.* *Et fiat appl. Dentes eorum confregisti,* q. d. ipsos non pudebat, famam & fiduciam

meam *dentibus* rodere, v. 2. *dentibusq;* fremendo atq; stridendo mihi afflicto insultare, *conf. Thren. 2. vers. 16.* hos tu Deus mi, confringere potes; quibus contractis & comminutis (alimenta concidere nequeunt, & sic interibunt, vel) confundentur.

D. *Jucundum epiphonema. v. 8. Jehova est salus,* h. e. penes Jehovam est liberatio e periculis, & auxilium presentissimum. *Super populum tuum benedictio tua.* sicut salus pro auxilio, sic benedictio pro favore accipitur; & opponit hæc David verbis hostium contumeliosis v. 2. & gloriatur in Deo salvatore suo, tanquam victoriam de hostibus jam reportasset, atq; hinc addit, *Selah: vid. sup.*

II. Applicatio in Doct. adm. consol. est hæc:

1. *Ex tit.* Individua comes pietatis est crux, etiam apud magnates, quos vulgus sæpe felices æstimat. *Conf. Syr. 40. v. 1. seqq. & did.* crux autem ubi gliscit non negligenda est devotio, prout suo exemplo præit David, h. l. & in toto Psalteiro.

2. Omnibus est Nomen, non Nominis omnibus omen: Absolon, Cain, Rehabeam, &c. pulchra gessunt nomina, sed non omina. Sit ergo nobis cordi pietas, omneq; virtutis studium, ut nominatâ personâ, seu ejus nomine, simul nominentur, (sive sub nomine intelligantur) virtutes & non vitia.

3. *Ex v. 1. 2. 3.* Et nostri hostes multi, multi ocores, multi obtrectatores, &c. Est enim non tantum Satan cum suis technis & illecebris; mundus cum suis scandalis, & caro nostra cum suis cupiditatibus; sed & circa nos insurgunt hostes, & quidem undiquaq; *Did.* Verum arripiendum consilium seu medium Davidis,

did. ex v. 3. Conf. a. quod etiam multi nobiscum, imò ipse Deus clypeus noster, h. l. & S. Angeli vigiles & satellites nostri, leg. Gen. 31. v. ult. 2. Reg. 6. v. 17. Matth. 26. v. 53. &c.

4. Ex v. 4. discitur quæ sit efficacia precum, did. item conf. quod semper pateat nobis aditus ad motem sanctum, did.

5. Ex v. 5. & 6. Bona conscientia & fiducia in Deum ô quanta bona! qualia propugnacula! conf. Psal. 20. v.

8. hinc adm. conf.

6. Ex v. 7. Freudent hodie dentibus hostes nostri, sicut suo tempore conquestus est David Psal. 35. v. 16. & 37. v. 12. & 57. v. 5. &c. Ergo & Nos cum Davide oremus ex v. 7. & Psal. 58. v. 7. Did.

7. Ex v. 8. Et omnis nostra salus in Domino, did. ex Psal. 118. v. 5. 9. notetur insuper ex hoc Psalmo, & ad usum transferatur fiducia Davidica. In Domino incipit, v. 1. cum Domino pergit, v. 3. cum Domino continuat, v. 4. in Domino exultat, v. 5. 6. Dominum invocat, v. 7. cum Domino concludit, v. 8. Did. & concl. Ex Psal.

44. v. 24. seqq. ut tuti dicamus ex Mich. 7. v. 7.

Concio 2.

Parasc. Psal. 34. v. 9. 10. 11.

Text. Psal. 21. totus,

Exordij loco dicatur brevibus de summa & titulo hujus Psalmi, qui est gratulatorius; quo David, (etiam hic typum Christi sustinens) victis hostibus, Ammonitis & Syris, ut quidam volunt, sibi gratulatur ac populo, & populus vicissim ipsi, de successu regni sui, & victorioso imperio. Traditus est hic Psalmus, (ut habet titulus, cujus varia sunt explicationes) Præcentori, h. e. Magistro chori symphoniaci, ut illum ad fides decantaret

Partes

Handwritten notes in Latin script, including phrases like 'Parasc. Psal. 34. v. 9. 10. 11.' and 'Text. Psal. 21. totus.'

Parta: 1. Textus Expl. II. Applicatio;

Ini. Textus expl. considerandum, quod contineatur hoc Psalmo (A) Gratiarum Actio, quæ varia enumerat Dei Beneficia erga Davidem, (& quatenus David in hoc Psalmo typum Christi gessit, etiam erga Christum, secundum humanam naturam,) quorum

1. Victoria de hostibus, v. 2. Jehovah, (vid. v. 1. Ps. 3.) in robore tuo, h. e. propter robur tuum in prælio supereditatum, Latatur Rex, (non tam personam, quam officij majestatem extollit David) & in salute tua, h. e. de ope salutari, quâ eum è periculis eripuisti, victoriamq; concessisti: exultat quàm vehementissimè

2. Exauditis precam v. 3. Desiderium cordis ejus, h. e. rem valdè desideratam, victoriam nimirum de hostibus, dedisti ei: & prolationem laborum ejus, h. e. rem in precibus prolatam seu nominatam, non denegasti, Selab. q. d. ô admirabilem benevolentiam!

3. Ope, v. 4. quoniam prevenis eum, antevertis & præoccupas, more victorum in stadio currentium, vel in prælio antevertentium, Benedictionibus boni, (est pleonasmus emphaticus, quo omne benedictionis genus notatur, redundans etiam in nihil tale cogitantem,) leg. 1. Sam. 16. v. 11. 12. 13. Hinc sequitur

4. Majestas Regia, v. 4. imponis capiti ejus coronam auream, regnum ejus stabiliendo; Corona enim h. l. regnum & imperium notat, sicut Esa. 28. vers. 1 & c. (quatenus Regnum Christi hoc versiculo præfiguratur, commodè allegari potest illud Col. 2. v. 3. item Psal. 8. vers. 5. 6. 7.)

5. *Vita conservatio & longevitas. v. 5. vitam petijt à te*
 &c. prolongata enim est vita Davidis ad ultimum senium;
 & is Regnum successori Filio tradens, satur dierum dis-
 cessit. *leg. 1. Chron. 30. v. 28. conf. Psal. 61. v. 7.* (nec in-
 concinne ipsi antitypo hæc applicantur, & explicantur
 ex Job. 12. v. 27. 28. & 17. vers. 1. 5.

6. *Beneficentia continuatio. v. 6. Magna Gloria ejus*
in salute tuâ, h. e. per opem, quam tulisti ei magnam
gloriam adeptus est, gloriam & decorem posuisti super
eum, i. e. celebritate, magnificentia, & splendore corona-
sti; (leg. hist. Davidis, & si de Christo hæc intelligantur, Ps. 8. v. 6.

7. *In Deo lætitia. v. 7. Nam posuisti eum benedicti-*
ones, h. e. reddidisti eum summè benedictum, sive
beneficij cumulativissimum: in seculum, (Vox Hebr.
notat plerumq; seculum, item longum tempus, cujus fi-
nis est absconditus, sic Exod. 21. v. 6. & 1. Sam. 27. v. 12:
Exhilarasti eum in gaudio cum vultu tuo, h. e.
favore tuo, quum favente & benigno vultu eum fueris
intuitus. conf. Psal. 42. vers. 6, 12.

8. *In felici statu conservatio. v. 8. Quoniam Rex &c.*
non commovebitur, h. e. non nutabit vel declinabit;
seu in calamitatem gravem vel ipsam ruinam non inci-
det, (pro ut vox Hebr. h. l. & Psal. 15. vers. ult. commodè
explicari potest.

B. *Uterior in Deo confidentia, qui omnes hostes suos,*
qui etiam fuere Davidis, sit perditurus, (quod iterum
cum Christo, tum etiam Davidi applicari potest) idq;

1. *Proponitur, v. 9. inveniet manus tua (ô lehorah*
quod ex v. 2. repetendum erit) omnes inimicos tuos,

Et dextra, &c. licet Deus sit spiritus, *manus & dextra* tamen ei in S. script. tribuitur, & notat cum omnipotentem ejus virtutem, seu divinam omnipotentiam, ut Psal. 77. v. 11. tùm vindictam & ultionem de hostibus, ut h. l. & Exod. 3. v. 20. &c.

2. *Modus quo perdendi sunt, indigitatur*, v: 10: 11. 13. *Et ratio additur*, v. 12. Sic enim minatur eis ruinam v: 10. *pones eos ut clibanum ignis*, h. e. ut ligna in clibano leg. Mal. 4. v. 1. *Et in tempore facierum tuarum*, i. e. iræ tuæ, confer. Psal. 34. v. 17. (sic a. reddere jubet text. orig. & contextus) *Dominus in furore suo* (mutat. personæ certitudinem indicat) *absorbebit eos, Et comedet eos ignis*: quemadmodum *clibanus*, ita *ignis*, Deut. 32. v: 22. item *absorbere*, Num: 16. v: 30: 32. & *comedere* Esa: 1. v. 20. *Et alijs in locis*, exitum tristissimum, eumq; tam temporalem, quàm æternalem, notat.

v. 11. *Fructum eorum de terrâ perdes, &c.* per fructum h. l. intelligi potest, *vel* omne id, quod ab ipsorum ingenijs, studijs, impendijs, laboribusq; proficiscitur, *vel* denotatur idem quod *semen*, & sic idem alijs verbis inculcatur; *Deus ergo fortis est zelotes, &c.* leg. Exord. 20. v. 5.

v. 12. *Quoniam declinaverunt* (intenderunt) *super te tuosq; malum: cogitaverunt cogitationem*, (sive scelus sive dolum) & *non potuerunt perficere*. Deus enim clypeus, vid. Psal: 3. v. 3: 4. 5. 6.

v. 13. *Quia pones eos humerum, &c.* per humerum intelligitur *onus, servitus, fuga*, conf. text. orig. Gen. 49. v: 15. per *sagittas* indigitatur vis Dei ultrix, seu horrendæ

31
86

tendæ & improvise calamitates divinitus immissa, leg. Deut. 32. v. 23. & Job. 6. v. 4, ut sit sensus: conjicies eos in fugam, perpetuo vertant tergum, ac *humerum subijciēt*: tamē non sic effugient, quia fugientibus occurrēs sagittis tuis.

(C) *Conclusio*, quæ continet *suspirium & encomium*, v: 14. *Exaltate*, &c. vid. Psal. 3. v. 7, pag. 25. & *cātābimus*, &c. quod non neglexit David, ut patet ex Psalterio.

II. *Applicatio*, & quidem ad Nos.

Devotio Davidis in Laudibus Deo decantandis, & precibus ad eum fundendis, excitabit & Nos. I. *Ad frequentem gratiarum actionem*, idq; pro iisdem beneficijs, quæ hic enumerantur v. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. (*Deducatur per singula*) 2. *Ad indefinentem orationem*, & quidem cum ficticia, de omnibus necessarijs, præcipuè autem hoc tempore, contra *hostes*: *did.* ex v. 9. & seqq. *applicetur*, & *concludatur* eodem, quo cæptum est, dicto, ex Pl. 34. v. 10.

Concio 3.

Parasc. de laude Psalterij: quod dicitur cornucopiæ omnīs doctrinæ: continet n. *doctrinas*: *consol.* *preces*: *gratiarum actiones*, *Did.*

Textus, Psal. 67. totus.

Exord. concludimus jam, Dei beneficio, solennes hęc dies publ. precum; & hoc concinniori textu fieri non potest, quam hoc Psalmo, qui continet benedictionem sacerdotalem à Deo mandatam Num. 6. v. 24. *Dicitur* 2, hic Psalmus, cum additamento; *Psalmus cantici*, qui (crebrò & summā cum iucunditate cantabatur, &) victori, h. e. illi qui alijs in arte musica præstantior fuit, traditus est, ut ad instrumenta caneretur, conf. 1. Chron. 15. v. 16.

Partes, I. *Textus Explicatio*, II. *Applicatio*

In 1. Reperitur (A) *Benedictio Divina expetita*, v. 2. *Deus misereatur nostri*, &c. Hęc *Benedictio* cum uberioribus verbis ex Num. 6. v. 24. 25. 26. quotidie in nostris Ecclesijs recitetur, lubet eam in gratiam *Φιλομαα*
Sōr

148
 ὁ θεὸς πατὴρ ὁ κύριος. *Dominus*, (Deus Pater, Fons Divinitatis) *benedicat tibi*, expl. ex Eph. 1. v. 3. & Jac. 1. v. 17. *Et custodiat te*, expl. ex Job. 7. 20. Psal. 121. v. 4. add. Psal. 17. v. 8. *Dominus* (Deus Filius us, qui descendit de caelo, Joh. 6. v. 38. homo factus, passus, mortuus, &c. sanguine suo emundans nos, 1. Joh. 1. v. 7) *illuminet faciem suam tibi*: h. e. notum faciet seipsum tibi, cum omnibus beneficijs, in suo evangelio, quod attulit e sine patris, Joh. 1. v. 18; in cujus notitia est vita aeterna, Joh. 17. v. 3. *Et misereatur tui*; h. e. propter suum meritum remittat peccata: imputet justitiam, & interpellet pro te 1. Cor. 1. v. 30. 1. Joh. 2 v 1 2 Rom 8 v 32 33 34; *Dominus* (Deus spiritus sanctus) *attollat vultum suum ad te*, h. e. per verbum & sacramenta inculcet & stabiliat Gratiam Dei, meritum Christi, & fidem accendat, Sic enim attollimur nos a terrenis ad spiritualia, ab hoc ergastulo ad aeterna tabernacula. *Et det tibi pacem* cum Deo & conscientia, adversus satanam, propriam tuam carnem, & mundum, donec cum pace discedas in aeternam requiem, Rom. 5. v. 1. & 8. v. 35. & Luc. 2. v. 29. conf. expl. B. Lutheri, in Art. 1. II. & III. symb. Apost.

V. 3. *Ad cognoscendum in terra viam tuam*, h. e. ut sciamus modum, quo nos gentesq; salvat: additur enim, & in *omnibus gentibus salutem tuam*. Latatur hic David cum omnibus pijs in conversione gentium; quam judaei ipsis invident, Act. 3. v. 45. & 22. v. 21. 22.

(B) Vocatio Gentium praedicta v 4 Tunc *celebrabunt Te, o Deus, populi, Te celebrabunt omnes populi*. Haec eadem celebratio ipsdem verbis iteratur v. 6. quia quia quater repetita legitur, rem novam & insolitam notat, in V. T. promissam, in N. autem completam, leg. Gen. 22. v. 8. Hag. 2. v. 8. & Tit. 2. 11. Pronomen Te similiter quatuor vicibus lectum, Deos alienos excludit.

v. 5. *Latentur & exultent gentes, &c.* expl & did. ex Eph. 2. v. 11. 12. 13. 14. 19. 20. 21. 22.

(C) Fertilitas depicta, v. 7. 8. *Terra dedit &c.* quae de benedictionibus tam terrenis, Prov. 10. v. 21. quam spiritualibus Eph. v. 37. intelligi potest, & hinc *tinebunt eum omnes fines terra*. Psal. 117.

II. Applicatio ad nos, hisce observatis, sponte fuit; proinde concludendum suspiriis & votis.

ERRATA, praeter leviora, sic corrigantur; pag. 3. lin. 10. leg. *ejus*. pag. 4. lin. 24. leg. *praesertim*. pag. 7. lin. 1. leg. *populum*. p. 9. l. 4. leg. *colore*. lin. 12. leg. *recalcitavit*. pag. 15. lin. 6. leg. *externum*. lin. 15. leg. *et alibi*. p. 19. lin. 3. leg. *quasi te*. p. 20. l. 2. leg. *immensa*. lin. 19. leg. *preciosissimum*, p. 24. lin. 27. leg. *a. vel. autem*